

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dn. 19.06.2004 r.

RKT-61-47/04/MF

DECYZJA Nr RKT-35/2004

I. Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Kubicy 6, 43-100 Tychy,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, bezprawne działanie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Tychach, polegające na tym, iż § 12 ust.1 lit. c i ust. 2 *umów sprzedaży ciepła* zawieranych z konsumentami stanowi, że „Dostawca ma prawo wstrzymać dostawę ciepła (odciąć dopływ wody sieciowej lub instalacyjnej) w następujących terminach i przypadkach: c) *gdy Odbiorca zalega z zapłatą za dostarczone ciepło lub innych opłat wynikających z obowiązującej taryfy.*

Wstrzymanie dostawy ciepła (...) nastąpi po upływie 14 dni od określonego przez Dostawcę terminu (...) uregulowania zaległych należności określonego w doręczonym Odbiorcy wezwaniu do zapłaty”, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 3 a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst. jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 153, poz. 1504 z późn. zm.).

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

II. Na podstawie art. 23c) ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Kubicy 6 43-100 Tychy środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, polegające na umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami informacji zgodnych z zapisem art. 6 ust. 3 a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst. jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 153, poz. 1504 z późn. zm.).

III. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r.

Nr 60, poz. 535 i Nr 170, poz. 1652; Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się zobowiązać Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Kubicy 6 43-100 Tychy do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 20 PLN (słownie złotych: dwadzieścia).

Uzasadnienie

W okresie od 20.08.2003r. do 13.10.2003r. przeprowadzone zostało w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Organem Antymonopolowym) postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia czy Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej z siedzibą w Tychach stosuje we wzorcach umownych zawieranych z konsumentami postanowienia mogące nosić znamiona niedozwolonych postanowień umownych.

Ponieważ analiza dokumentów i informacji zebranych w toku tego postępowania wyjaśniającego dała podstawę do przyjęcia, iż w opisanym przypadku mogło nastąpić naruszenie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej dalej ustawą antymonopolową), w dniu 23.03.2004r. wszczęto z urzędu postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej z siedzibą w Tychach (zwane dalej PEC) bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (karta nr 1).

W odpowiedzi na zarzuty zawarte w postanowieniu o wszczęciu postępowania PEC stwierdziło (karty nr 258-260), że nie stosuje wzorców umownych w zakresie umów sprzedaży ciepła, a umowy zawarte z odbiorcami są zgodne z ustawą Prawo energetyczne. Zdaniem PEC zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w związku z § 12 ust. 1 lit. c i ust. 2 zawartym w umowach sprzedaż ciepła jest bezpodstawny. W umowach zawieranych z odbiorcami znajduje się zapis § 1 ust. 1 zgodnie z którym dostarczanie ciepła odbywa się na warunkach określonych przez ustawę Prawo energetyczne i rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy. Kwestionowany zapis § 12 w żaden sposób nie stanowi naruszenia art. 6 ust. 3 a ustawy Prawo energetyczne. Zapis zawarty w umowach sprzedaży ciepła stosowanych przez PEC odnosi się do przewidzianego w art. 6 ust. 3a ustawy Prawo energetyczne dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności i nie jest terminem wstrzymania dostawy, liczoną od dnia w którym upływa termin zapłaty za dostarczone ciepło. Ustawa prawo energetyczne jest podstawą określającą warunki dostarczania ciepła, co znajduje swoje potwierdzenie w zapisie § 1 ust. 1 stosowanych umów.

Organ Antymonopolowy ustalił i zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub

wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. Brak cech bezprawności winien, w myśl art. 6 K.c., wykazać przedsiębiorca (Por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwaji, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 – 118).

Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

I. PEC w zawieranych z konsumentami umowach sprzedaży ciepła w § 12 ust.1 lit. c i ust. 2 zawarł zapis zgodnie z którym *„Dostawca ma prawo wstrzymać dostawę ciepła (odciąć dopływ wody sieciowej lub instalacyjnej) w następujących terminach i przypadkach: c) gdy Odbiorca zalega z zapłatą za dostarczone ciepło lub innych opłat wynikających z obowiązującej taryfy.*

Wstrzymanie dostawy ciepła (...) nastąpi po upływie 14 dni od określonego przez Dostawcę terminu (...) uregulowania zaległych należności określonego w doręczonym Odbiorcy wezwaniu do zapłaty” (karty nr 137, 150, 163, 176-177, 190-191, 204, 217-218, 231-232, 245).

Art. 6 ust. 3 a ustawy Prawo energetyczne stanowi, że przedsiębiorstwa energetyczne mogą wstrzymać dostarczanie ciepła w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrane ciepło albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

Z powyższych zapisów wynika, że zapisy umowy umożliwiające PEC wstrzymanie dostaw ciepła z powodu nieuregulowania należności są bardziej rygorystyczne w stosunku do odbiorców, niż bezwzględnie obowiązujące przepisy ustawy Prawo energetyczne w tym zakresie. PEC w przedmiotowych umowach zagwarantowało sobie możliwość przerwania dostawy ciepła do odbiorcy w sytuacji, gdy nie uiszczy on należności za ciepło *po upływie 14 dni od określonego przez Dostawcę terminu (...) uregulowania zaległych należności określonego w doręczonym Odbiorcy wezwaniu do zapłaty”*, bez uwzględnienia warunku, że odbiorca musi być w zwłoce z zapłatą co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności.

Jak wskazano to powyżej ustawodawca przewidział możliwość wstrzymania dostaw ciepła w sytuacji, gdy odbiorca zwleka z zapłatą co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności. Stąd też należy stwierdzić, że PEC w umowach z konsumentami w znaczny sposób skróciło termin zwłoki konsumenta z zapłatą po upływie którego jest uprawnione do przerwania dostaw ciepła. W istocie, zgodnie z treścią umowy, jakakolwiek zwłoka konsumenta w zapłacie uprawnia PEC do podjęcia działań zmierzających do wstrzymania dostaw ciepła, ponieważ nie określono w umowie okresu po upływie którego takie działania mogą zostać podjęte. Przykładowo można wskazać, że już kilkudniowe opóźnienie konsumenta z zapłatą należności za dostarczone ciepło może spowodować podjęcie przez PEC działań

zmierzających do wstrzymania dostaw ciepła, co jak wskazano powyżej sprzeczne jest z wolą ustawodawcy, który wyznaczył w tym zakresie okres co najmniej miesiąca.

Nie można zgodzić się z twierdzeniem PEC, że zapis § 1 ust. 1 umów sprzedaży ciepła, zgodnie z którym dostarczanie ciepła odbywa się na warunkach określonych przez ustawę Prawo energetyczne i rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy powoduje, że działania PEC nie noszą znamion bezprawności. Przede wszystkim należy stwierdzić, że umowa wprost zawiera zapis odmienny od umieszczonego w art. 6 ust. 3 a ustawy Prawo energetyczne, co powoduje, że konsument, będący słabszą stroną umowy w pierwszej kolejności przy realizacji umowy będzie sięgał do jej postanowień. Zapis umowy wprowadza więc konsumenta w błąd odnośnie sytuacji, w jakich dostawca ciepła jest uprawniony do wstrzymania dostaw ciepła. Po drugie § 1 ust. 1 lit. d stwierdza, że dostarczanie ciepła odbywa się na warunkach określonych przez samą umowę zawartą przez PEC z konsumentem. Tym samym wszystkie jej postanowienia są wiążące, co powoduje, że również zapis § 12 ust.1 lit. c i ust. 2.

Stąd też działania PEC w tym względzie należy uznać za bezprawne, ponieważ powyżej wskazane zapisy zawarte w umowach umożliwiają PEC wstrzymanie dostaw ciepła w terminach wcześniejszych niż pozwalają na to przepisy ustawy Prawo energetyczne.

W załączeniu do pisma z dnia 28.08.2003r. PEC przesłało „aktualnie stosowane standardowe wzorce umów sprzedaży ciepła (...), które stanowią podstawę do negocjacji z odbiorcami ciepła PEC Sp. z o.o.” (karty nr 13-125). Na potwierdzenie stosowanych wzorców PEC przesłał „kserokopie przykładowych umów sprzedaży ciepła ostatnio zawartych z konsumentami” (karty nr 126-246).

Pomimo, iż PEC wskazał na fakt negocjowania zapisów umownych z konsumentami wszystkie wskazane poniżej umowy zawierają identyczne zapisy § 12 ust.1 lit. c i ust. 2, jak wzorce na podstawie których je zawarto:

- umowa sprzedaży ciepła Nr Ł-COI/11/ZC3/PE/II zawarta w dniu 14.05.2002r.,
- umowa sprzedaży ciepła Nr COI/311/T/PE/I zawarta w dniu 30.12.2002r.,
- umowa sprzedaży ciepła Nr SIGMA/379/T/PE/I zawarta w dniu 30.08.2002r.,
- umowa sprzedaży ciepła Nr IOWL/okr/80/T/PE zawarta w dniu 01.08.2003r.,
- umowa sprzedaży ciepła Nr F6/187/T/PE zawarta w dniu 14.09.2001r.,
- umowa sprzedaży ciepła Nr IOS/716/T/PE zawarta w dniu 12.03.2002r.,
- umowa sprzedaży ciepła Nr IOCW/212/T/PE zawarta w dniu 28.06.2001r.,
- umowa sprzedaży ciepła Poziomka*/843/T/PE zawarta w dniu 18.12.2000r.,
- umowa sprzedaży ciepła Jaracza/Nr806/T/PE zawarta w dniu 20.12.2001r.

W niniejszej sprawie został naruszony interes konsumentów – zaopatrywanych w ciepło przez PEC, którzy zawarli umowy sprzedaży ciepła zawierające w/w zapisy. Ponadto ze względu na fakt, iż stosowane przez PEC wzorce umowne zawierają zapisy sprzeczne z ustawą Prawo energetyczne, każdy konsument zamierzający zawrzeć z PEC umowę sprzedaży ciepła, narażony jest na to, że w/w zapisy wzorca zostaną transponowane do umowy

Stąd też powyższe działanie PEC narusza zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej, mających na celu ochronę konsumentów. Spełnione zostały więc obydwie przesłanki, konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Stąd orzeczono jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

II. Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W celu zapewnienia wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów określono, jako polegające na:

- umieszczeniu w treści nowo zawieranych, jak i dotychczas zawartych umów sprzedaży ciepła zawieranych z konsumentami informacji zgodnych z zapisem art. 6 ust. 3 a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne,
Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II sentencji.

III. Na podstawie art. 72 ustawy antymonopolowej, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, Organ Antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko PEC w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania Organ Antymonopolowy w punkcie I decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla Organu Antymonopolowego, są wydatki w wysokości 20 PLN związane z korespondencją pomiędzy Organem Antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym postanowiono obciążyć PEC kosztami postępowania w wysokości 20 PLN (słownie złotych: dwadzieścia). Stąd orzeka się jak w punkcie III sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Na postanowienie o kosztach zawarte w punkcie III niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral